

УДК 657. 1:338.46

Бабин І.М., Чабанюк О.М.

Львівська комерційна академія

## ОБЛІКОВО – ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОСЛУГ

© *Бабин І.М., Чабанюк О.М.*

Розглянуто особливості та проаналізовано основні недоліки діючої системи обліку доходів на підприємствах з надання платних побутових послуг. Обґрунтовано необхідність розширення можливостей використання облікової інформації про доходи та запропоновано напрями удосконалення їх обліку.

**Ключові слова:** облік, доходи, управління, підприємства сфери послуг

In this article was considered main weak of current accounting profit system on the enterprises of payment public services. Was concluded that accounting profit information have to be more meaningful and was found main ways of accounting profit improvement.

**Key words:** accounting, profit, management, public services.

Рассмотрены особенности и проанализированы главные недостатки действующей системы учета доходов на предприятиях платных бытовых услуг. Установлено необходимость расширения возможностей использования учетной информации о доходах и предложены пути усовершенствования их учета

**Ключевые слова:** учет, доходы, управления, предприятия сферы услуг

Конкурентноспроможність підприємств сфери послуг є головною передумовою їх життєдіяльності у зв'язку із загостренням конкурентної боротьби як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. З розвитком ринкових відносин змінилися умови здійснення господарської діяльності підприємств з надання побутових послуг, зросла кількість чинників, які впливають на результат господарської діяльності, розширився склад сторін, зацікавлених в отриманні достовірної інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання, що викликає необхідність пошуку шляхів підвищення ефективності управління господарської діяльністю.

Ефективність управління господарською діяльністю підприємства характеризується отриманими результатами, що в

свою чергу доводить, що досягнення високоефективного ведення господарства безпосередньо пов'язане з ефективним управлінням доходами. Категорія доходів у ринковій економіці посідає одне із центральних місць, адже одержання доходів, а відповідно і прибутку є головною метою підприємницької діяльності, основним мотивом будь-якого бізнесу. Закони ринкової економіки спонукають до беззбиткової діяльності, адже, як зазначає проф. Івашкевич В.Б., «ринкова економіка передбачає, що затрати і результати діяльності підприємств цілком і повністю будуть визначатися ступенем ефективності їх управління» [1]. Отже, на підприємствах повинна бути сформована система менеджменту спрямована на забезпечення ефективності виробничих ресурсів та покращення фінансових результатів діяльності. Створення доходів є, безумовно, одним із ключових питань, а тому виникає нагальна потреба підвищення рівня управління процесом їх формування, розподілу та раціонального використання.

Здійснювати вплив на об'єкт управління можливо тільки при наявності інформації про сам об'єкт, чинники, що впливають на нього, виявленню яких у значній мірі сприяє ефективна система бухгалтерського обліку.

Проблемам організації та методики обліку доходів присвячено велика кількість наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме: М.Т. Білухи, С.Ф. Голова, Н.М. Малюги, О.А. Петрик, А.А. Міцкевича, В.І. Бачинського, Л.В. Нападовської, І.І. Сахарцева, Х. Андерсена, К. Друрі, Б. Нідлза та багатьох інших.

Незважаючи на широке висвітлення в економічній літературі питань обліку доходів взагалі та обліку доходів в окремих галузях, проблеми обліку доходів на підприємствах сфери послуг залишаються нерозкритими та потребують подальшого дослідження

Метою статті є теоретичне обґрунтування теоретичних положень та розробка рекомендацій щодо організації і методики обліку доходів на підприємствах сфери послуг з метою підвищення ефективності управління ними.

Аналіз економічних літературних джерел у яких управління доходами відокремлено в окремий об'єкт управління, показав, що управління доходами розглядається у двох напрямках: як процес,

тобто сукупність конкретних дій, що спрямовані на досягнення певної мети, і як систему, тобто сукупність взаємозалежних та взаємопов'язаних елементів, які у своїй взаємодії повинні забезпечувати процес управління.

Оскільки доходи безпосередньо впливають на кінцеву мету діяльності підприємства – отримання прибутку, їх можна виділити в окремий об'єкт управління, а в системі управління визначити спеціальну підсистему управління доходами з їх плануванням, обліком, контролем, регулюванням. Результати дослідження теоретичних розробок у сфері менеджменту, а також практичних аспектів діяльності підприємств сфери послуг дають підстави виділити окремі складові системи управління доходами, а саме:

- аналіз чинників, що впливають на розмір доходів підприємства;
- облік доходів, що дає змогу оцінити їх розмір за місцями отримання, видами діяльності, джерелами надходження, формами обслуговування клієнтів, термінами виконання послуг тощо;
- планування (бюджетування) доходів, яке дає можливість визначити мінімальні і максимальні розміри доходів;
- обґрунтування обсягів отримання доходів, що дозволяє порівнювати фактичний і плановий дохід, співставляти фактичний і мінімальний дохід;
- контроль отриманих доходів та прийняття управлінських рішень щодо ефективності функціонування окремих центрів відповідальності і підприємства в цілому.

Блок – схема управління доходами на підприємствах сфери послуг представлена на рисунку 1. Її використання забезпечить створення оперативної, гнучкої, надійної обліково – контрольної інформаційної системи, що сприятиме підвищенню ефективності управління доходами.

Очевидно, що у системі управління доходами підприємств сфери послуг облік займає провідне місце, оскільки є не тільки його інформаційним забезпеченням, але й основним етапом процесу управління. За умов нестабільного конкурентного ринкового середовища через необхідність застосування нових методів та форм управління доходами, розширюється порядок їх визначення у системі фінансового та внутрішньогосподарського обліку.

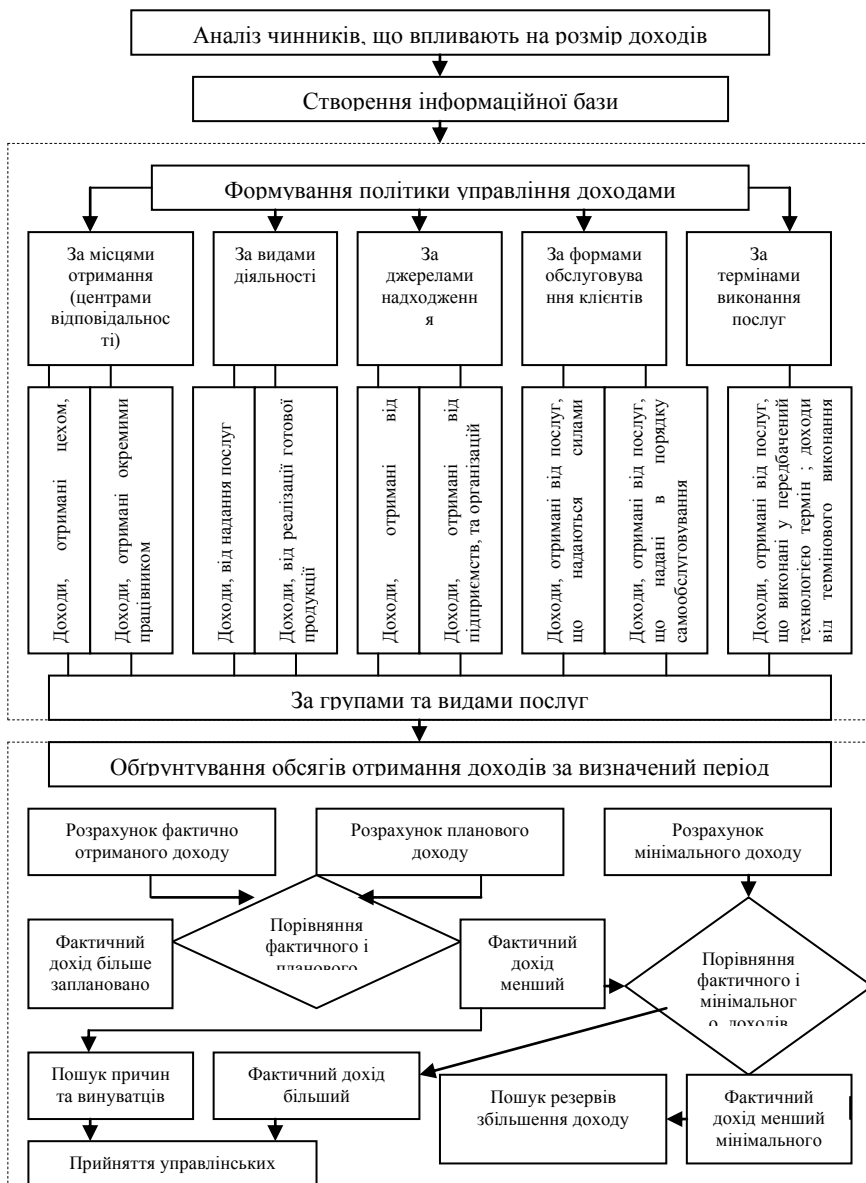
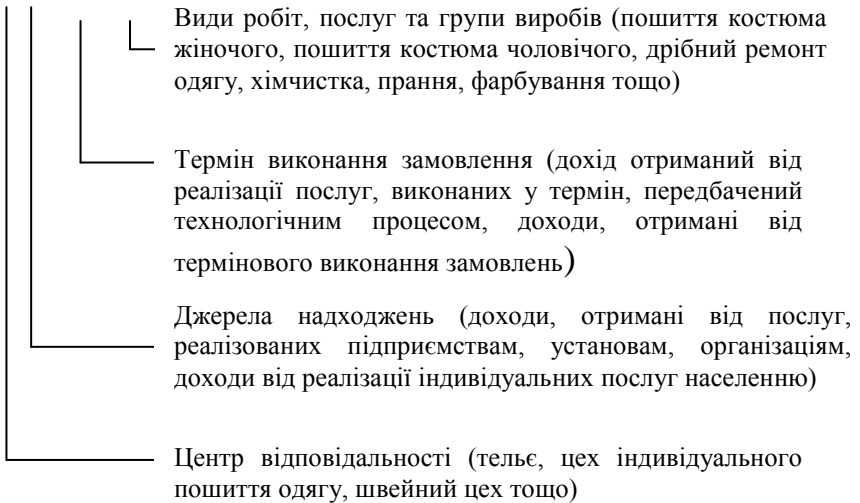


Рис. 1. Блок-схема управління доходами на підприємствах сфери послуг



Субрахунок 703 «Дохід від реалізації робіт та послуг»



703 X X X XXX

Рис. 2. Схема кодування рахунку 70 «Дохід від реалізації» на підприємствах з надання платних послуг

Дослідження практичної діяльності підприємств з надання платних послуг показують, що дохід від реалізації послуг та продукції є структурованим, оскільки дані підприємства характеризуються різноманітністю способів, форм та стилів виконання послуг, наявністю різних споживачів, а також достатньо широким асортиментом виконуваних послуг. У зв'язку з цим виникає потреба у накопиченні облікової інформації у розрізі окремих структурних підрозділів та центрів відповідальності про доходи, отримані за різними напрямками, способами та формами виконання робіт. Для зручності і ефективності прийняття рішень та враховуючи специфіку галузі, пропонуємо деталізувати рахунок 70 «Дохід від реалізації» шляхом розмежування доходів від реалізації готової продукції масового споживання та доходів від виконання послуг. Доходи від виконання послуг, у свою чергу, слід

обліковувати у розрізі доходів, що отримані від виконання індивідуальних послуг населенню, а також від послуг, наданих іншим підприємствам, установам та організаціям.

З метою підвищення інформативності облікових даних про отримані доходи, а також для розширення можливостей використання облікової інформації, пропонуємо використовувати структурно – ієрархічну систему обліку доходів, модель якої представлена на рисунку 2, використання якої в умовах автоматизації облікового процесу сприятиме об'єктивному, точному та оперативному формуванню інформації про доходи відповідно до мети запиту.

Використання приведеної моделі організації аналітичного обліку доходів на підприємствах сфери послуг стане відправною точкою у поточному та перспективному плануванні діяльності, дозволить контролювати розмір доходів на кожному етапі та за різними напрямками господарської діяльності.

Таким чином, для ефективного функціонування системи управління доходами необхідне адекватне та оперативне інформаційне забезпечення, яке дозволить надавати релевантну інформацію на всі рівні управління. Оскільки, облік являється одним із ключових елементів інформаційного забезпечення управління, пошук шляхів його удосконалення набуває пріоритетного значення.

Підвищення ефективності управління підприємствами сфери послуг неможливе без удосконалення аналітичного обліку доходів шляхом належної його організації, поглиблення синтетичного та аналітичного обліку з метою оперативного та достовірного акумулювання інформації за визначеними об'єктами обліку. З цією метою запропоновано структурно – ієрархічну систему обліку доходів та обґрунтовано рівні деталізації субрахунків за видами виробничої діяльності, центрами відповідальності, термінами виконання робіт, джерелами надходження, групами та видами послуг. Використання сучасних комп'ютерних технологій дозволить ефективно вирішувати проблеми аналітичного обліку доходів і фінансових результатів завдяки широким можливостям у виборі номенклатури аналітичних об'єктів, оперативності отримання даних на будь-яку дату.

**Список використаних джерел:**

1. Ивашкевич В.Б. Бухгалтерский управленческий учет: [учебник] / В.Б. Ивашкевич.– М.: Юрист, 2003. – 618 с.
2. Мицкевич А.А. Управление затратами и прибылью: учеб. курс. / А.А. Мицкевич. – М.: Олма – Пресс Инвест: Институт экономических стратегий, 2003. – 192 с.
3. Нападовська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці: [моногр.] / Л.В. Нападовська. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000. – 224 с.
4. Ткач В.И. Управленческий учет на предприятиях сферы услуг: учеб. пособие / В.И. Ткач, О.Н. Гончаренко. – М. – Ростов на Дону: МарТ, 2004. – 130 с.